

'hak-al

H. Vennix

101.11

Parklaan 99

4102 EC Culemborg

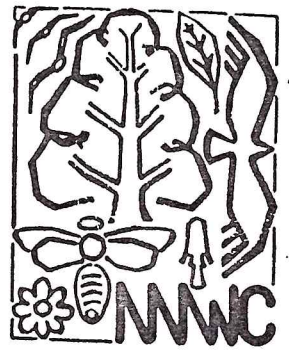
NR. 5 OKTOBER 1983 9° JAARGANG

natuur-en vogelwacht
CULEMBORG

natuur-en vogelwacht CULEMBORG

PADDENPROJEKT RONDE HAVEN

Zowel de heen- als de terugtrek van de padden, kikkers en salamanders ligt alweer achter ons.

Een groot gedeelte van het gaas, emmers e.d. ligt reeds opgeslagen in het Nonnetje. Echter aan de zijde van de Ronde Haven staat nog een flink stuk

gaas. Afgesproken tijdens de jaarvergadering is, dat zaterdag 15 oktober a.s. vanaf 09.00 uur 's morgens dit gaas opgeruimd wordt.

Bij voldoende opkomst betekent dit een karwei van hooguit enkele uurtjes.

Daarnaast kan er van gedachten gewisseld worden over de opzet van het seizoen 1984 dat februari/maart alweer start.

Degenen die interesse hebben 15 oktober en/of het seizoen 1984 mee te werken zijn dan ook welkom.

Een verslag over 1983 zal in een van de komende Hak-al's verschijnen.

Verdere inlichtingen: Theo de Jong

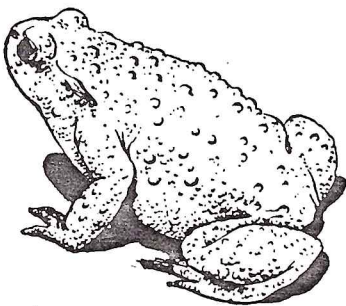
Prijssestraat 19

tel.: 0 3 4 5 0 - 1 7 8 8 7

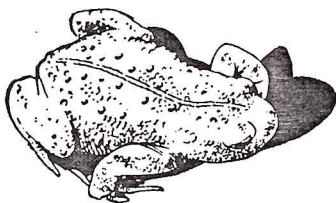
Harry v.d. Warenburg

Schapebloem 20

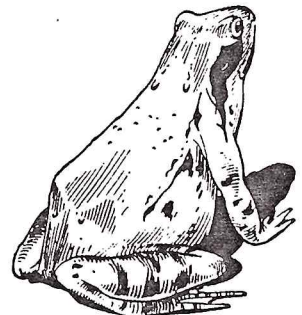
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 4 3 5 8

pad

rugstreeppadje

bruine kikker

kontaktadres:

Natuur- en Vogelwacht Culemborg
Postbus 381, 4100 AJ Culemborg.

Begeleiding Jeugdgroep:

Kars Veling, Gandhi 91, Culemborg.

Coördinatie Inventarisaties:

Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3, Culemborg.
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 5 4 5 0

Bibliotheek:

Arie v.d. Ham, Ravelijnstraat 193,
Culemborg, tel.: 0 3 4 5 0 - 1 8 6 4 5
Boeken en verslagen in 't Nonnetje.
Geopend: dinsdag van 19.00 tot 20.00 uur,
uitgezonderd de maanden juli en augustus.

"Het Vogeljaar":

Jaarabonnement 1983 door overschrijving
van f 15,50 op de girorekening van de
N.V.W.C., met vermelding van "Vogeljaar".

Lidmaatschap:

Nieuwe leden opgeven bij de penningmeester,
evenals adreswijzigingen.

Penningmeester:

Frans Waroux, Moerbeiboom 45, Culemborg,
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 5 3 9 3

Gironr.: 3 4 3 3 3 5 1 t.n.v. F. Waroux,
rek. Natuur- en Vogelwacht Culemborg.

Kontributie:

Betaling per toegezonden acceptgirokaart.

Jeugdlidmaatschap f 10,-- per jaar

Volwassene f 20,-- per jaar

Gezinslidmaatschap f 20,-- per jaar

Post-lidmaatschap f 20,-- per jaar

Klubhuis:

't Nonnetje. Voormalig zusterhuis naast
Sociale Academie, einde Ridderstraat.
Buitentrapje op, gang in, tweede deur
rechts.

Kontaktadres Vogelwerkgroep en
inleveradres waarnemingen:

Tom Kompier, Weidsteeg 69, Culemborg,
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 4 9 8 5

Sekr. Milieuwerkgr. Noordwest-Betuwe:

Postbus 288, 4100 AG Culemborg. :

tel.: 0 3 4 5 0 - 1 3 3 8 6

tel.: 0 3 4 3 6 - 1 6 8 7

Redaktieteam en -adressen:

Breun Jansen, Eikeboom 31, Culemborg.
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 4 8 8 5

Jan Rietvink, Ereprijs 39, Culemborg.
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 6 4 0 7

Harry v.d. Warenburg, Schapebloem 20,
Culemborg, tel.: 0 3 4 5 0 - 1 4 3 5 8

Plantenwerkgroep:

Han Jansen, Akkerwinde 10, Culemborg.
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 5 5 5 1

Knotwilgenwerkgroep:

Peter v.d. Ree, Dahliastraat 47, Culemborg.
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 5 0 0 2

Paddenwerkgroep:

Theo de Jong, Prijssestraat 19, Culemborg.
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 7 8 8 7

Kampen, lezingen, dia-avonden,
en kursussen:

Leo v.d. Kooij, Vliegerweg 3, Culemborg.
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 5 4 5 0

Nestkasten-coördinatie Plantage:

Joost Schuurman, Prijssestraat 65,
Culemborg, tel.: 0 3 4 5 0 - 1 3 6 5 2

Wintervoeding:

Hans Rietvink, Ereprijs 39, Culemborg.
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 6 4 0 7

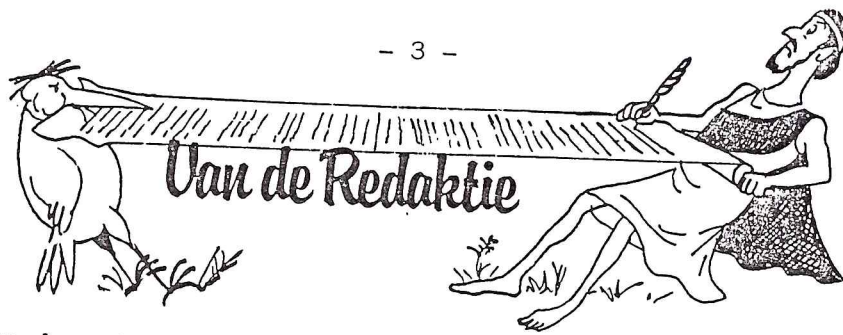
Aanhangwagen:

De N.V.W.C.-aanhangwagen "Jopie" is
voor iedereen te huur voor f 7,50 per
dag of gedeelte van de dag (te betalen
direkt bij terugbezorging).
Gaarne vooraf reserveren bij Arie v.d.
Ham, Ravelijnstraat 193 te Culemborg,
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 8 6 4 5 .
Men dient zelf te zorgen voor de wette-
lijk voorgeschreven kentekenplaat.
Tevens zijn alle schades voor eigen rekening.

Verbandtas en -trommel:

Voor alle activiteiten is een verbandtas
en -trommel aanwezig in 't Nonnetje.
Aanvullingen z.s.m. na gebruik doorgeven
aan de beheerder:
Hans Rietvink, Ereprijs 39,
4102 XB Culemborg.
tel.: 0 3 4 5 0 - 1 6 4 0 7

In dit nummer dan eindelijk de reeds toegezegde verslagen van kamp Limburg. Ook de nagekomen plantenlijst van de ekskursie naar Oostvoorne in het kader van de plantenkursus ontbreekt niet.

Wilt u weten wat onze penningmeester nog meer doet behalve het penningmeesterschap van onze vereniging? Kijk dan gauw op pagina 13.

Voor de puzzelaars onder u vindt u op pagina 24 en 25 een letterdiagram, vervaardigd door de heer Lucas. Onder de goede inzenders wordt een boekenbon verloot!

Op donderdag 29 september j.l. was dan de jaarvergadering van de N.V.W.C. Het verslag van deze avond zal in de Hak-al van december gepubliceerd worden.

Eén opmerking alvast: de opkomst was grandioos, 33 leden!!!

Kopy voor het decembernummer inleveren vóór 23 november 1983.

Wij wensen u weer veel leesplezier met dit goedgevulde en gevarieerde nummer.

*****

Inhoud: pag. 4 - diverse verslagen kamp Limburg.

pag. 13 - verslag kaskommissie.

pag. 14 - nagekomen plantenlijst van de plantenkursus-ekskursie Oostvoorne.

pag. 16 - vertalingen van Lo Strillozzo juni en juli 1983.

pag. 19 - vakantie in Schotland door fam. Van der Kooij en Van Ruiten.

pag. 24 - letterdiagram-puzzel.

pag. 26 - verslag vogelwerkgroepvergadering d.d. 12 september 1983.

pag. 28 - verslag algemene maandelijks vergadering d.d. 19 september 1983.

pag. 30 - nieuws van de milieuwerkgroep.

pag. 31 - ekskursieprogramma.

Dit voorjaar hadden we een kampje in Zuid-Limburg in camping Cottessenhoeve, aan de Geul.

Van dit kamp zouden een figuur of vijf een gedeelte van het verslag onder hun hoede nemen, maar zoals vaak verzuimden een aantal mensen de opgenomen taak uit te voeren (o.a. Tom en Marcel meen ik, als het niet zo was, sorry!).

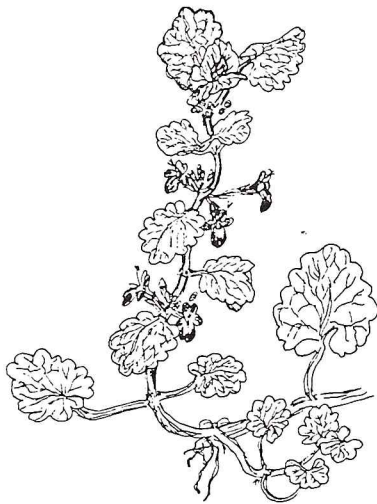
Het is ieders eigen verantwoordelijkheid en ik voel me niet geroepen om iedereen achter z'n gat aan te zeuren of ze misschien zo vriendelijk zouden willen zijn om dat wat ze beloofden ook te doen, maar gevolg hiervan is wel dat er slechts een momentopname en een plantenverslag te lezen valt.

Laat ik dit zeggen, het kamp was goed voor 15 blz. tekst in de Hak-all!

*****

Je geloofd het niet Kars, maar er zijn een aantal verslagen rechtstreeks bij de redactie binnengekomen. (red.)

*****

Hondsdraf

Pinksterbloem

Aaaaah, oef, héhé, pffff.

Oh, poeh poeh, de zon schijnt! even uitrekken hoor, iaaah!

Kom joh, eruit, de zon schijnt!!

Nu ja, 't eerste voetje buiten de lekkere warme slaapzak gaf wel een rilling, en de verleiding om er weer in te duiken en nog even wat na te soezen werd sterk.

Gelukkig was ik sterker en een kwartier later zat ik, na me lekker koud gewassen te hebben, in de "huiskamer" te kijken naar de korveërs die druk bezig waren de dunne ovale maar oh zo lekkere boterhammen te smeren.

Stiekum nam ik er alvast eentje met kaas, wat me op een boze blik van mevrouw Voogd te staan kwam, maar goed, dat nam ik op de koop toe!

Na een half uurtje zaten we met z'n allen lekker te ontbijten, en - op degene met ochtendhumeur na - gezellig te keuvelen, een lekker bakkie thee binnen handbereik.

Waar ga jij heen vandaag? Oh, ik ga wandelen, en jij? Nou ik ga naar het Savelsbos fietsen! Hé jij bent gek, dat is wel 20 km. joh, en dat met al die bergen, als ik dood wil weet ik wel humanere methoden!

Tien mensen lieten zich door deze woorden echter niet afschrikken, en met rechte rug en armen strak stonden ze even later te wachten met hun fietsen tot ook Cees en Marcel gereed waren, en de sturen op de vereiste klimhoogte waren gezet.

Toen op pad, en inderdaad de verschrikkingen waren overweldigend; we voelden ons net de ridders van de ronde tafel, die bezig waren de hindernissen te overwinnen die ons naar de Graal zouden voeren (wat is dat voor onzin Kars, bepaal je nou eens tot de ekskursie, al dat gezwam er omheen heeft niets met de natuur te maken en hoeft dus ook helemaal niet in de Hak-al afgedrukt te worden, want .....).

Ja oké, ik hou al op!

:

Er was een fraaie route uitgezocht die via de volgende plaatsjes voerde: Epen, Eperheide, Heyenrade, Slenaken, Noorbeek, Mheer en St. Geertruid.

Tussen de diverse plaatsjes lagen minstens één of twee heuvels van de derde categorie, en we voelden ons net de renners uit de Tour de France, die in een zware bergetappe ook niets anders doen dan afzien.

En inderdaad we zagen heel wat af, liefelijke bermpjes, zwetende vogelwachters,

fietsers zowel als lopers, een roekenkolonie, en jawel hoor, halverwege de etappe ook een .....plaats.

Op een leuk terrasje met ertegenover een banketbakker (waarover zometeen meer) had Paul de mogelijkheid z'n band te plakken en wij om een kopje koffie te nuttigen en om ons te laten vereeuwigen op de gevoelige plaat (zeker 4 x).

Na de koffie gingen we één voor één de bakkerij in en kwamen er ook één voor één weer uit, stuk voor stuk met één of meer stukjes gebak, dan wel koek of vlaai. (Goh, wat een zin, en wéér niets met de natuur te maken!!!).

Inderdaad tijdens de tocht heen naar het Savelsbos hadden we het te druk met het bergbeklimmen om erg veel waarnemingen te doen, maar eenmaal in het Savelsbos aangekomen, zetten we de fietsen weg en begonnen aan een prachtige wandeling waarop we zeer veel met name planten te zien kregen.

Het Savelsbos is een hellingbos, met de bijbehorende vegetatie.

Zo zagen we o.a. eenbloemig parelgras, zwarte rapunzel, heekruid, muskuskruid, bosanemoon, grote beverorchis, bosaardbei, bosviooltje en veel meer (zie hiervoor Berry's goeie plantenlijst!).

We wandelden omhoog en ook weer omlaag, met als resultaat dat we dus weer ongeveer op dezelfde hoogte terechtkwamen en zo maakte het dan ook niet uit dat we deze handeling enige malen herhaalden.

Het meest aangrijpende van de ekskursie vond ik persoonlijk de vondst van het daslook, en niet zomaar een of tien of honderd, maar vele malen honderd, zodat je bijna wel van duizenden kon gaan spreken als je die aandrang werkelijk zou voelen. Het was een grote witte helling en dal. Ook hier werden natuurlijk diverse foto's dan wel dia's van gemaakt, hetgeen vergemakkelijkt werd door het zonnetje dat werkelijk als een gek stond te schijnen; dit warmde ons zodanig op dat we op een gegeven moment de aandrang om af te koelen op een mooi weilandje met vlinders en zingende zwartkoppen niet konden weerstaan en we daar dus ook maar even gingen liggen, eveneens op Tom en Cees wachtend, die verdwaald waren in de grassen en zeggen. Toen zagen we warempel weer een hazelworm en ook het oranjetipje!!

We waren allemaal zeer enthousiast en zouden wel altijd in het Savelsbos willen blijven, met name omdat we dan al die rotheuvels niet meer terug zouden hoeven fietsen.

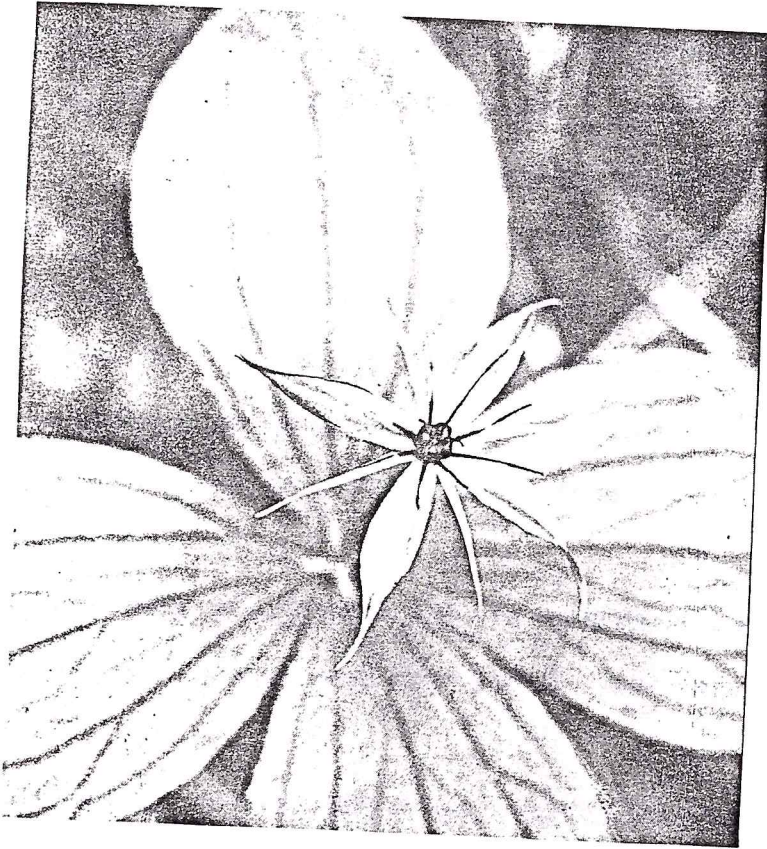

Toch gingen we op pad en voor de meesten ging de terugweg toch makkelijker dan de heenweg, of kwam dat omdat we van Joss een pilsje in het vooruitzicht hadden gekregen in het cafétje vlakbij de camping???

In ieder geval ruim op tijd voor de warme maaltijd waren we terug en bliezen we bijzonder voldaan uit van een mijns inziens voortreffelijke ekskursie.

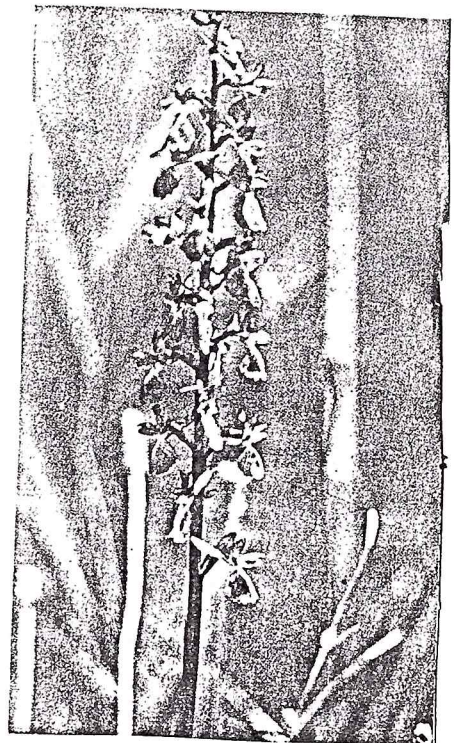
We waren in ieder geval zo geraakt door de plantjes dat we 's avonds weer een ekskursie hielden en wel naar het Vijlnerbos, waar we nog mannetjesorchis, eenbes en witte veldbies zagen, terwijl natuurlijk ook de hazelworm niet verstek liet gaan!!!

Kars.

De eenbes, weer zo'n vreugde van de Limburgse loofbossen, vertoont een merkwaardige viertallige symmetrie. De vader van de botanie, Leonhart Fuchs, noemde de plant Paris. Latere auteurs hebben daar 'n Griekse mythe in gezien.

Mannetjesorchis, pracht van de kalkrijke weiden.

Bij aankomst op de Cottessenhoeve was de eerste indruk wat betreft de flora, dat er nog weinig in bloei stond; alles was nogal hoog opgeschoten en voornamelijk groen t.g.v. de vele regen en de weinige zonneschijn, maar bij nader inzicht bleek het mee te vallen. Enerzijds hadden we te maken met late voorjaarsbloeiërs, anderzijds met vroege zomerbloeiërs.

Ekskursies naar het Vijlener bos, het Savelse bos, het Bovenste bos, het Moresnetterwald en het Geuldal leverden een keur van planten op die je voor een groot gedeelte niet bij Culemborg zult aantreffen.

De waargenomen plantensoorten maakten deel uit van verschillende milieus. Opvallende eenheden waren b.v. het eiken-haagbeukenbos, hiermee bedoeld de plantengemeenschappen zoals we b.v. aantreffen in het Vijlener, het Savelse en Bovenste bos, de vegetatie van het Geuldal, zoals de weilanden, de holle wegen en de wegbermen.

In de al dan niet kalkrijke bossen troffen we in de onderbegroeiing aan o.a. de bijna uitgebloeide slanke sleutelbloem, muskuskruid, witte klaverzuring, bosanemoon, gele dovenetel, veelbloemige salomonszegel, bosviooltje, gevlekte aronskelk, de eenbes met z'n vier uitgespreide bladeren, gulden boterbloem en als enig gevonden vertegenwoordigers der orchideeën, de grote keverorchis en 2 exemplaren van de mannetjesorchis.

Enthousiasme was er bij de ekskursiegangers die het Savelse bos bezochten over een tapijt van honderden exemplaren daslook. Tevens werd daar gevonden heekruid en zwarte rapunzel.

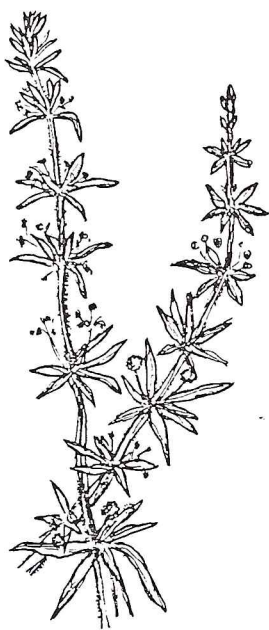
Langs de bosranden kon men aantreffen gevlekte dovenetel, kleine maagdenpalm, lievevrouwebedstro, kruisbladwalstro en grootbloemige muur, waarvan de laatste trouwens overal langs bermen rijk vertegenwoordigd was.

Bijzonder was ook de onderbegroeiing van de in het Geuldal gelegen natte bronbossen, zoals het achter de kampeerplaats gelegen oerwoud. Wie het riskeerde tot zijn knieën weg te zakken in de blubber, vond daar behalve reeds genoemde eenbes en slanke sleutelbloem, paarbladig en verspreidbladig goudveil, reuze paardestaart, verscheidene zeggesoorten, een mooie begroeiing van dotterbloemen en bittere veldkers.

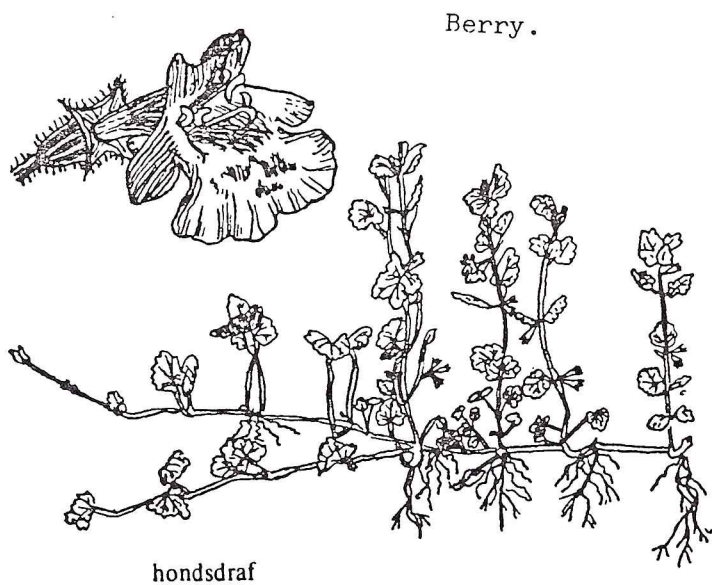
Het Geuldal is o.a. bekend door zijn zinkflora, die bestaat uit soorten die goed of alleen maar kunnen gedijen op zinkhoudende bodem. In het Geuldal hebben we inderdaad enkele vertegenwoordigers in kleine aantallen gevonden, n.l. het gele zinkviooltje en de zinkboerenkers. Een ijzersterk staaltje van zinkvegetatie vonden we echter bij een oude zink- c.q. loodmijn bij Plombières over de Belgische grens. Tussen de cross-paden stonden duizenden exemplaren van het zinkviooltje, afgewisseld met Engels gras en zinkboerenkers. Ook werden hier gevonden blaassilene, vleugeltjesbloem en kleine bevernel.

Tot zover een indruk wat men zoal tegen kan komen in bepaalde landschapselementen van Zuid-Limburg. Aangezien er in Zuid-Limburg nog vele andere plekjes zijn met een geheel eigen begroeiing en daar niet alles wat gezien is gerapporteerd is, is de nu volgende lijst beslist niet een volledig overzicht van de aldaar voorkomende plantensoorten. Er is voor de florist dus nog heel wat te beleven.

Kleefkruid

60-120 cm. Zomer. Kleine witte bloemen. Bladeren in kransen. Stengel, bladeren en vruchtjes 'kleverig' door kleine weerhaakjes.

hondsdrif

Overzicht waargenomen plantensoorten Zuid-Limburg, mei 1983.

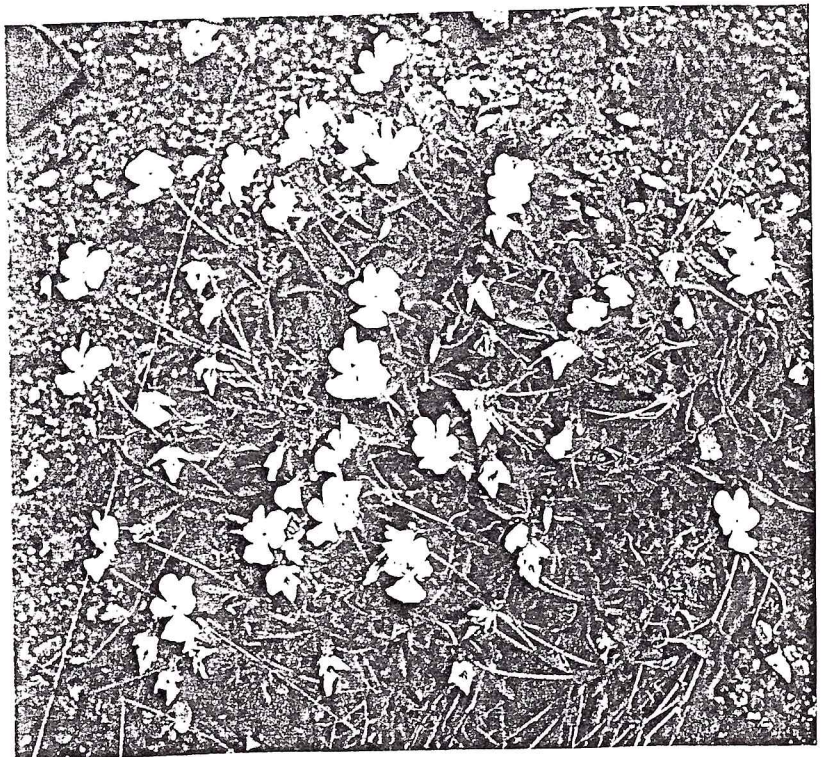
vogelmuur	stinkende gouwe	rode kornoelje
moerasmuur	absinth-alsem	valse salie
bosmuur	bosaardbei	knopig helmkruid
drienerfmuur	aardbeiganzerik	fijnblader ereprijs
grootbloemmuur	verspreidbladig goudveil	beekpunge
bittere veldkers	paarbladig goudveil	moeraswederik
pinksterbloem	bosanemoon	schaduwkruiskruid
kleine veldkers	grote keverorchis	eenbes
zinkboerenkers	mannetjesorchis	gulden boterbloem
judaspenning	slanke sleutelbloem	hop
gevlekte aronskelk	zwarte rapunzel	heggerank
gele dovenetel	kleine maagdenpalm	zwarte nachtschade
witte dovenetel	witte munt	wilde kamperfoelie
gevlekte dovenetel	watermunt	dalkruid
paarse dovenetel	heelkruid	engels gras
veelbloemige salomonszegel	bosrank	kleine bevernel
daslook	heksenkruid	boswederik
lelietje-der-dalen	bergvlier	akedei
wilde hyacint	maretak	schapezuring
zinkviooltje	adderwortel	vleugeltjesbloem
bosviooltje	kroontjeskruid	veldrus
driekleurig viooltje	overjarig bingelkruid	ruige veldbies
akkerviooltje	wouw	grote veldbies
dagkoekoeksbloem	lievevrouwebedstro	witte veldbies
echte koekoeksbloem	kruisbladwalstro	gewone veldbies
avondkoekoeksbloem	vingerhoedskruid	eenbloemig parelgras
gewone hoornbloem	zachte ooievaarsbek	bosgierstgras
akkerhoornbloem	boszegge	moeraszegge
blaassilene	zeegroene zegge	reuzen paardestaart.

's Ochtends vertrokken we rond 9.30 uur naar Moresnet, in de hoop dit te bereiken. Na een voorspoedige fietstocht met een hele mooie gekraagde roodstaart, zingend in de top van een alleen staande fruitboom, kwamen we bij het ietwat drogere bos van Moresnet in België. We zetten onze fietsen neer en liepen het bos in. Ach, ik ben nog enkele leuke dingen vergeten, die we onderweg hadden. Wat dacht je van Muurleeuwebek, meibomen (een soort traditie, een hoge spar, waaraan alleen nog de allerhoogste takken zitten, ergens opgesteld in verschillende dorpen), en kramsvogels, die hun uiterste best deden om luid alarmerend een buizerd te verjagen. Terug naar het bos, alwaar we zochten (althans met onze ogen naar vlinders, want het was de enige echt mooie dag van het kamp. Nog geen vlinders maar wel al meteen veelbloemige salomonszegel, dalkruid (ook mooi bloeiend) en lelietje-der-dalen. Van de vogels hoorden we onder andere goudhaantje, glanskop, zwarte mees en fluitier. Al slenterend vonden we de eerste vlinders, o.a. *Pseudopanthera macularia*, een schitterende spanner van bijna 3 cm. spanwijdte, met een mooie geel-oranje grondkleur met daarop donkerbruine vlekken. Het was een van die soorten die karakteristiek zijn voor Limburg en naar het zuiden toe gelegen gebieden met dezelfde biotoop. We bereikten een mooie beschutte open plek in het bos. Hier vlogen een paar buizerds, groot koolwitje, klein gaderd witje, de citroenvlinder en enkele spannersoorten, waaronder weer de hierboven genoemde. Op dat moment realiseerde ik me dat ik mijn trui kwijt was en ik ben hem toen gaan halen. Hierdoor miste ik een mooie hazelworm, maar ik had wel 3 fluiters. Nu bereikten we een mooi hooiland en terwijl Marcel en Robbert een fluitier fotografeerden hadden we tortelduif, sperwer, roodbont heidevlindertje, citroenvlinder, klein gaderd witje, een veldbies (vergeef me, de naam is me ontschoten) en akkerhoornbloem. Hoewel de planten een beetje tegenvielen kwamen we toch bij de fietsen terug met een tevreden gevoel. Vandaar toverde Kars ons naar een plek die ook hij niet wist te liggen. Even voor de duidelijkheid: Kars leidde ons via een iets andere weg naar huis dan we gekomen waren. Dat was maar goed ook, want we liepen tegen een soort oude Zinkgroeve aan, dat door de plaatselijke opgeschoten jeugd als cross-

terrein werd gebruikt. Toen we de weg verlieten en naar het terreintje toe fietsten bleek dat de schijn niet bedroeg: het was inderdaad een schitterend terreintje, dat Kars gezien had. Hij zei dan ook dat hij er nog wel vaker zou gaan kijken. Meteen al liepen we tegen allerlei leuke planten en vlinders aan. Even een lijstje: vleugeltjesbloem, zinkviooltje (het zag er geel van), de blauwe variant van vorige soort, engels gras, zinkboerenkers, kruisbladwalstro, klein geaderd witje, de voorjaarsvorm van het landkaartje en vele andere. Maar hier bleef het niet bij, Kars, Berry en ik besloten om nog even naar achteren te lopen, d.w.z. het bos in. Hierachter bleken nog enige mooie terreintjes te liggen. Hier zagen we oranjetipje en klein koolwitje. Bovendien akelei, wilde hyacint, avondkoekoeksbloem, veldereprijs, koningskaars en nog veel meer. Met moeite wisten we ons van dit schitterende stukje los te maken. Een ding is zeker, niemand kon zonder tevreden gevoel naar huis gaan, na zoveel prachtige planten, vlinders en vogels.

Tom Kompier

Zinkviooltje, bijzonderheid van het Geuldal.

Dinsdagavond 17 mei j.l. waren Jan Rietvink en ondergetekende op bezoek bij Frans om de kas en kasstukken te controleren.

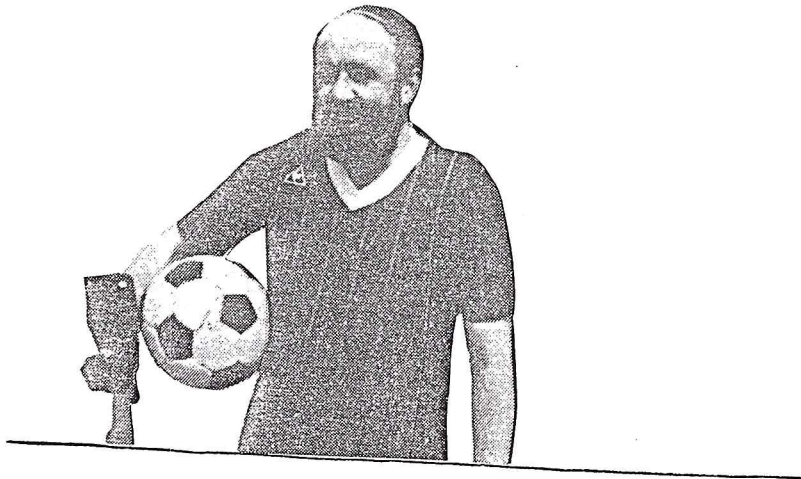
Zodra de mappen op rafel kwamen kreeg ik al bewondering voor Frans, dat hij er zoveel tijd in steekt en zo volledig en overzichtelijk werkte.

Elke uitgave, hoe klein ook, was verantwoord en onderbouwd met bonnetjes of deklaraties. Het kostte al vrij veel tijd om alles even door te lopen, dus kun je nagaan hoeveel tijd erin zit om het zo te verzorgen.

Frans, namens de hele Vogelwacht hartelijk dank, en we hopen dat je het nog lang wilt doen.

Alles bleek te kloppen en na afloop tekenden de beide controleurs voor akkoord. Eén ding nog: als je iets wilt deklarereren, zorg dan dat je van dat artikel een bonnetje hebt en kom niet aan met een heel velletje met allemaal deklaraties door elkaar. Dit zou Frans wel wat werk schelen!

Kars Veling.

Zoals u kunt zien is onze penningmeester ook op andere fronten actief!!!

plantenlijst ekskursie van de plantenkursus naar Oostvoorne d.d. 25 juni 1983.

duinruit	springzaad
kruipende boterbloem	kardinaalsmuts
scherpe boterbloem	wegedoorn
dotterbloem	vuilboom
stinkend nieskruid	esdoorn
witte waterkers	veldesdoorn
barbarakruid	kleine klaver
gewone vleugeltjesbloem	rolklaver
duinviooltje	vogelwikke
blaassilene	voederwikke
dagkoekoeksbloem	veldlathyrus
gewone koekoeksbloem	moerasspirea
zandhoornbloem	zilverschoon
zandmuur	kruipganzerik
muur	braam (spec.)
drienerfmuur	nagelkruid
St. Janskruid	hondsroos
heemst	egelantier
kleine ooievaarsbek	meidoorn
robertskruid	aalbes
reigersbek	kattestaart
harig wilgeroosje	penningkruid
teunisbloem	guichelheil
heggerank	es
waternavel	liguster
grote waterreppe	waterdrieblad
fluitekruid	hondstong
engelwortel	kromhals
bereklauw	ruw vergeetmijnietje

Meidoorn

pijptorkruid
kamperfoelie
vlier
gelderse roos
echt walstro
glad walstro
kleefkruid
moeraswalstro
valeriaan
leverkruid
scherpe fijnstraal
heelblaadjes
grote klis
jacobskruiskruid
kale jonker
biggekruid
waterzuring
hop
berk
eik
abeel
breedbladige wespenorchis
duinsalomonszegel
wilde thijm
akelei
stinkende gouwe
witbol
tweerijige zegge
roodzwenkgras

slangekruid
glad parelzaad
koningskaars
gevleugeld helmkruid
helmkruid
akkerereprijs
ogentroost
ratelaar
wolfspoot
watermunt
hondsdraf
blauw glidkruid
smalle weegbree
grote weegbree
schapezuring
veldzuring
duinriet
grote brandnetel
geoorde wilg
zwarte els
ratelpopulier
gevlekte orchis
tengere rus
wilde asperge
robinia
ruige weegbree
frans raaigras
bittere wilg

Vlier

opm.: Planten die uitsluitend in de heemtuin aan de Tenellapas zijn waargenomen o.a. hondskruid, bilzenkruid, schubwortel, graslelie e.d. zijn niet in deze lijst opgenomen.

Lo Strillozzo (de schreeuwerd) - juni 1983

Mededelingen aan de Pers van het Genootschap tot afschaffing van de jacht.

Het beroep van de "Tar", betreffende de vogelvangst in Friuli.

Niettegenstaande de 56.391 handtekeningen ter ondersteuning van het wetsvoorstel in de streek Gavallo-Cocianni tot afschaffing van de vogeljacht; niettegenstaande het enorme aantal binnengekomen briefkaarten in deze dagen van de kant van de burgerij uit geheel Italië en uit verscheidene Europese landen, heeft de President van de Regionale Vergadering van Friuli-Venezia Giulia gelijkelijk het aantal van de te vangen vogels in 1983 vastgesteld, door 964.628 exemplaren te laten verschijnen betreffende 14 soorten volgens decreet van 22 maart, gepubliceerd op 13 april van dit jaar.

Zo'n decreet is illegaal, omdat 8 van zulke soorten (de putter, de kuifleeuwerik, de vink, de sijs, de peppola [vertaling niet te geven!], de graspieper, de grote graspieper en de groenvink) worden beschouwd als niet tot de jacht behorend volgens de nationale jachtwet (nr. 968 van 27 dec. 1977); bovendien worden 9 van deze soorten vermeerderd met de spreeuw, beschermd door de Raad van Verenigd Europa nr. 409 van 2 april 1979, in werking getreden op 25 april 1981 en 5 soorten (de putter, de sijs, de graspieper, de grote graspieper en de groenvink) bovendien beschermd zijn door de Conventie van Bern voor instandhouding van het wild en het natuurlijke milieu in Europa, van kracht geworden voor Italië op 1 juni 1982.

Overigens is er volgens de Europese richtlijnen van de Conventie van Bern een verbod voor het gebruiken van netten en valstrikken om deze vogels te vangen.

Ten onrechte geeft de Regio aanleiding om inbreuk te maken op de Europese richtlijnen van de Conventie van Bern, omdat zulke inbreuken toegelukkig en te weinig afschrikwekkend zijn en zeker niet overwogen kunnen worden ten opzichte van een miljoen vogels.

En bekend is volgens verscheidene juristen dat de Regio speciale reglementen heeft, juist in Friuli-Venezia Giulia, die de beschikkingen, vastgelegd in de nationale jachtwetten niet gehouden zijn in acht te nemen, maar niemand heeft er ooit rekening mee gehouden dat de Regio's speciale reglementen hebben waarmee zij niet gehouden zijn de richtlijnen van de Europese Gemeenschap in acht te nemen; noch aan de internationale overeenkomsten, getekend en geratificeerd door Italië.

Eind oktober 1981 heeft de Commissie van de Europese Gemeenschap de stoot gegeven tot een rechtsgeding wegens overtreding en het tekortschieten van de Italiaanse Regering van de richtlijnen van 2 april 1979, en dit rechtsgeding tegen de streek Friuli-Venezia Giulia draagt de voornaamste verantwoordelijkheid voor deze en andere schendingen. Zoals het sluiten van het jachtseizoen op 20 maart, veel later dan waar ook in de overige streken van Italië, waarvan de meerderheid van de bejaagbare soorten de trek naar de broedplaatsen reeds is begonnen.

Om deze redenen heeft de W.W.F. dezer dagen beroep aangetekend namens de "Tar" tegen het decreet van 22 maart. La LAC heeft geen beroep aangetekend, omdat zij waarschijnlijk minder bekendheid geniet bij het Gerechtshof om de hulp van de wet in te kunnen roepen.

*****

Lo Strillozzo (de schreeuwerd) - juli 1983

Mededelingen aan de Pers van het Genootschap tot afschaffing van de jacht.

De onzekerheid over de vogelvangst in Friuli.

Op 20 juni heeft de "Tar" van de Regio Friuli-Venezia Giulia, waarin verordening nr. 99, behelzende het verzoek van de W.W.F., een uitspraak te bevorderen, hangende de decreten van de President van de magistraat van het gewest Friuli-Venezia Giulia, het aantal en de soort van door valstrikken gevangen vogels gedurende 1983, bevestigd.

Daar gewoonlijk het vonnis niet geveld wordt voor er maanden verlopen zijn, is het waarschijnlijk dat het uitstel het gehele jaar zal blijven doorgaan, d.w.z.: juist in die Italiaanse Regio waar de schandelijke praktijk van de vogelvangst het meest verbreid is.

En ondanks een belangrijk verkregen succes van de voorstanders om het voorstel voor de wet van het distrikt Gavallo-Cocianni steun te geven door de manifestatie van Udine op 24 oktober 1982 en het verzamelen van 56.391 handtekeningen, waaraan de meewerkende LAC sterk heeft bijgedragen.

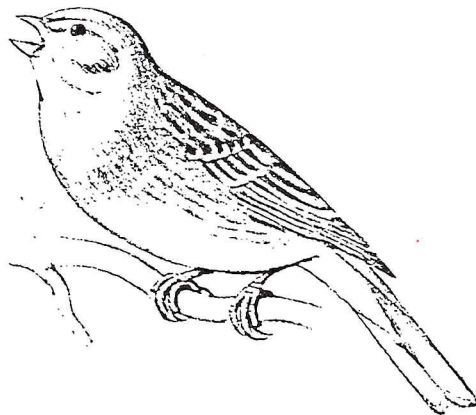
- La LAC is bezig een veroordeling van de voorjaarsjacht te bewerkstelligen. - Volgens besluit van 29 april 1983 heeft de Prov. Vergadering van Trente de voorjaarsjacht toegestaan op de gouden haan op de dagen 8, 11, 15 en 18 mei 1983 en op de forcello of bergfazanthaan op de dagen 15, 18, 22, 25, 28 en 29 mei 1983. Dit besluit, gepubliceerd zijnde in de Boll. Uff. van de Regio Trentino-Alto Adige op 24 mei, wil zeggen dat het praktisch reeds gebeurd is.

De voorjaarsjacht brengt ons extra tot wanhoop door de aangeboren aard van het wild, daar dit negatieve effect wordt opgeteld bij de natuurlijke sterfte in de winter; daardoor is zij veroordeeld door de wetenschappers van de gehele wereld, b.v. door de 11 aanbevelingen van de Tweede Vergadering over de techniek van het trekken van de vogels, gehouden te Parijs in 1979.

Zij is bovendien verboden door de aanwijzingen van de Raad van de Europese Gemeenschap op 2 april 1979, bevattende de instandhouding van de wilde vogels, van kracht geworden op 25 april 1981 en de Conventie van Parijs over de bescherming van de vogels, van kracht geworden voor Italië op 6 september 1979.

Ook wordt opgemerkt dat de goudfazant reeds als gevolg van de jacht is uitgestorven in de Westelijke Alpen en ook sterk teruggelopen is in de Oostelijke Alpen en dat de goudfazant en de bergfazant gedurende de bruidstijd niet in staat zijn te vluchten omdat zij verward zijn door het sexuele instinkt en zij vandaar gemakkelijk slachtoffers worden van de jagers.

Om deze motieven heeft La LAC een eis ingediend bij de Raad van State tegen de autonome Prov. Trente, verzoekende de nietigverklaring van het besluit van 29 april. La LAC wordt verdedigd door de advocaat Guido Cervati te Rome.

Geelgors

Vakantie in Schotland.

Algemene geografische gegevens.

De Hebriden vormen een eilandengroep ten westen van Schotland. Zij worden verdeeld in twee groepen, n.l.:

- 1) De Binnen Hebriden (Inner Hebrides) met o.a. de grote eilanden Islay, Mull en Skye. Deze eilanden zijn slechts door smalle zeestraten van het "vasteland" van Schotland gescheiden.
- 2) De Buiten Hebriden (Outer Hebrides). Deze groep wordt tegenwoordig bij voorkeur Western Isles genoemd. Zij liggen verder van Schotland verwijderd gescheiden door The Minch, een zeestraat die op zijn smalst 30 km. breed is.

The Western Isles bestaan uit een langgerekte keten van 5 grote en een zeer groot aantal kleinere eilanden. De totale lengte van zuid (Berneay) naar noord (Butt of Lewis) bedraagt 210 km. De totale oppervlakte aan land bedraagt $\pm$ 2900 km.²

Dit is ongeveer gelijk aan die van onze provincie Zuid-Holland. Verder gaat echter iedere vergelijking mank. Er zijn slechts zo'n 30.000 inwoners, waarvan $\pm$ 6.000 in "de hoofdstad" Stornoway op Lewis. De bevolking woont overigens zeer verspreid in kleine gehuchtjes die voornamelijk aan de westkant gelegen zijn.

Dit gebied is het vruchtbaarste gedeelte. Er zijn hier uitgestrekte zandstranden, duinen en bloemrijke weiden (machair).

Aan de oostzijde vindt men bergen (tot $\pm$ 800 m. op Harris) en uitgestrekte stukken hoogveen. Overal verspreid liggen talrijke meren en meertjes (lochs).

De bevolking leidt grotendeels een armelijk bestaan in akkerbouw, veeteelt, vis-teelt en visvangst. Er is hier en daar wat industrie en er zijn enkele militaire bases.

Tijdens onze vakantie hebben we het zuidelijke gedeelte van de Western Isles bezocht en wel de eilanden South Uist, waar we op een boerderij logeerden, Benbecula, North Uist en Eriskay.

*****

Als iemand ons voorspeld zou hebben dat we op de Hebriden zouden genieten van een stralend zonnige week, dan zouden wij dat niet geloofd hebben.

We waren voorbereid op een flinke portie ruw weer en regenpakken en laarzen waren we niet vergeten. Nu afgezien van een ochtend met een paar buitjes, hebben we de hele week warm tot zeer warm weer gehad. Binnen een paar dagen waren we flink verbrand en onze reisleider Jan Comsbell sprak al van de Costa del Uist.

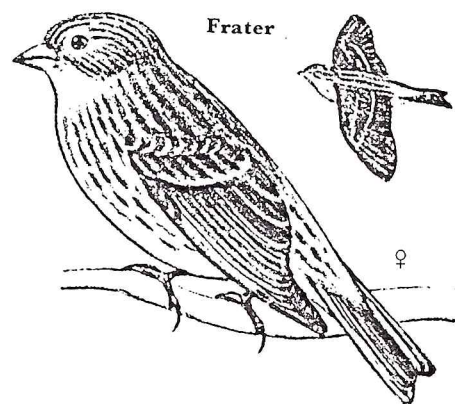
Het was een hele reis om zover te komen. Eerst naar Glasgow met boot en nachttrein, vervolgens met het busje van Albannach naar Oban. Vandaar met de boot naar Lochboisdale via Barra een, een vaartocht van bijna 9 uur! En tot slot nog een half uurtje rijden naar de boerderij van Kinsti Mc. Askill, waar wij - Nel, Coby, Gerard en ik, plus nog 8 verdere reisgenoten een week zouden logeren.

Het eerste geluid dat tot ons doordrong toen we uitstapten, was het roestige uurwerkje van de kwartelkoning. Er bleken daar in de buurt zo'n stuk of 4 te zitten. Goed te horen, maar zien ho maar. Tot op minder dan 10 meter kon je crex crex besluipen, maar daarna maakte hij zich onzichtbaar uit de voeten.

De volgende dag keken wij uit op een stralend blauwe Atlantische Oceaan, slechts een paar honderd meter van het huis verwijderd. Rondom klonk het "blikkerige" gezang van de grauwe gorzen. Overal in het lichtglooiende groene landschap blonken meren en meertjes. In deze omgeving woonden een paar grauwe ganzen met jongen, watersnippen, kuifeenden en middelste zaagbekken. In de velden fratertjes en op zandige plekken opvallend veel bontbekplevieren.

Tijdens de tocht naar het strand zagen wij verscheidene paartjes tapuiten. Op het doodstille zonovergoten strand liep hier en daar een zilvermeeuw en een scholekster. Boven zee vlogen jan van genten. Bij een kleine baai lagen wat rotsen op het strand en in zee. Daartussen scharrelden rosse grutto's, tureluurs, eidereenden en bergeenden met jongen.

Jan vertelde dat hier onlangs een Stellers eidereend was waargenomen. De verwachtingen waren dus hooggespannen. Na enige tijd ontdekte Gerard een merkwaardig gekleurde eend. Witte borst, bruine buik, witte kop en zwarte rug waren de kenmerken. Inderdaad de zeldzame Stellers eidereend, een prachtig uitgekleurd woerdje. Doodrustig ging hij zijn gang en

liet zich als toppunt prachtig fotograferen. Dat deze eendensoort hier te zien was, mag zeker een bijzonderheid heten. Zijn verspreidingsgebied ligt hoofdzakelijk in Noord-Siberië. Noord-Noorwegen is de enige plaats in West-Europa waar hij regelmatig te zien is.

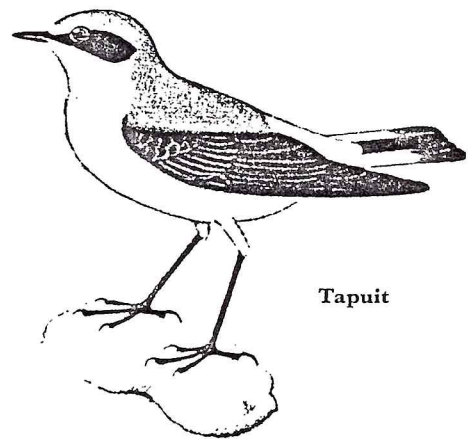
Moerasjes stonden vol met gevlekte en vleeskleurige orchissen, beenbreek, water-aardbei en kartelblad.

De volgende dagen zouden we nog meer mooie gebieden bezoeken. We maakten een mooie wandeling door Loch Druidibeg en het bergachtig gebied dat ten oosten daarvan lag.

Hier zagen wij buizerds, raven, goudplevieren

en zelfs een paar roodkeelduikers in hun schitterende broedkleed. Overal zag je beenbreek, zonedouw (ronde en langbladige) en de blauwe vleugeltjesbloem.

Op een plek zag het helemaal roze van het guichelheil. Kleine zangvogels die je overal kon tegenkomen waren graspiepers, tapuiten en roodborsttapuiten. Langs het water zag je zo af en toe een oeverloper.

Tapuit

Een van de hoogtepunten was een flinke wandeltocht door North Uist. Hier was een uitgestrekt veen- en heidegebied met talrijke meren. Terwijl er telkens kleine jagers overvlogen, ontdekten we sporen van edelherten. Hele wildpaden bleken kris-kras het gebied te doorkruisen. Het kon dan ook niet lang uitblijven of Coby's scherpe ogen ontdekten een kudde edelherten op de voor ons liggende heuvelhelling. Rustig bewogen we ons die kant uit. Onderweg stuitten wij nog op een hinde met kalf. De edelherten op de heuvel waren intussen wat hogerop geklommen, zodat hun geweien prachtig tegen de lucht afstaken. Vanaf dat moment kregen we steeds meer groepjes en groepen edelherten in het oog. Overal verspreid in het wijdse landschap. Een ander hoogtepunt was de tocht naar het eiland Eriskay, dat ten zuiden van South Uist ligt. Tijdens de overtocht passeerden we kleine vlakke rotseilanden vol gewone en grijze zeehonden. Ondertussen werd het steeds warmer en toen we midden in het zonovergoten heuvelslandschap een prachtig meer ontdekten, moesten we het water even proberen. Het bleek werkelijk verrukkelijk, zuiver zacht en van een heerlijke

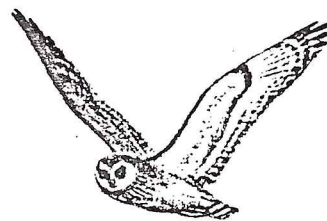
temperatuur.

Een andere onvergetelijke dag werd het toen we Rubha Ardvule bezochten. Dit is een ver in de Atlantische Oceaan uitstekende rotspunt (zie kaartje). Hier passeerden jan van genten tot op 50 m. afstand. Er waren ook zeekoeten op zee; kolonies dwergsterns, noordse sterns en visdiefjes. Talrijke bontbekpleviertjes en bonte strandlopers er rond.

Een gelijksoortig gebied is Balnarald op North Uist. Een prachtig landschap met moerassen, duinen en rotsen. Het gebied is een reservaat van de R.S.P.B., de Engelse vereniging voor vogelbescherming. Aan alles komt een eind, zo ook aan de fijne week die wij op de Western Isles doorbrachten. Wij hebben genoten van schitterend weer en een prachtige natuur. Ik kijk mijn aantekeningen nog eens na en zie dat wij 73 vogelsoorten hebben waargenomen, waaronder groenpootruiter (broedpaar), slechtvalk, noordse stormvogel, velduil, roodkeelduiker, zwarte zeekoet, frater en kleine jager. Voor de wat meer ondernemende leden van de N.V.W.C. zeker de moeite waard om die kant eens op te gaan. De veerboten gaan elke dag, behalve op zondag en er is goed te fietsen. Logies is er bij particulieren. Campings zijn er niet, maar toestemming voor een tentje op een erf is gauw gekregen. Wie doet onze tocht eens na?

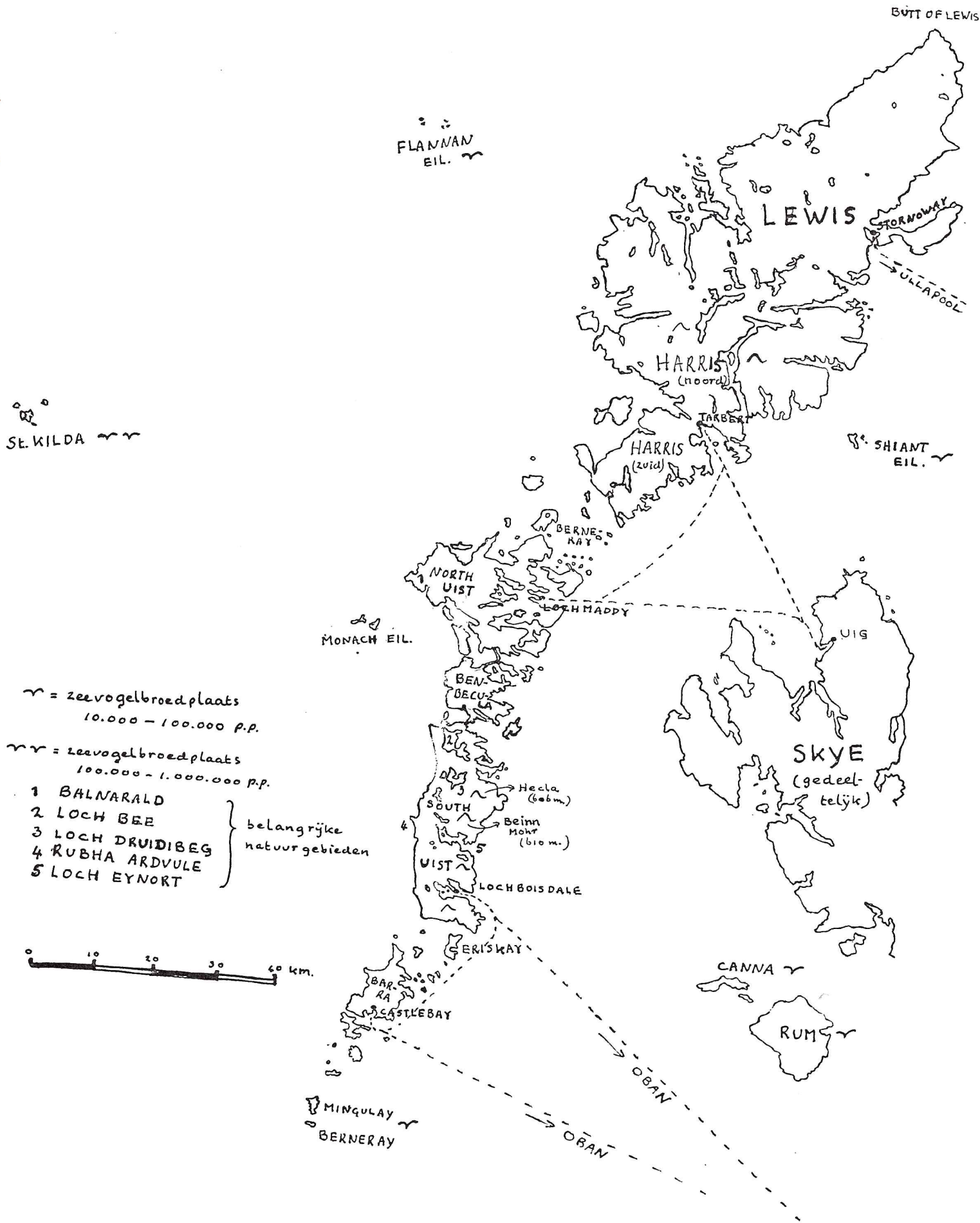
P.S. Gerard en ik zijn op het ogenblik onze dia's aan het uitzoeken om een avondvullend programma over onze reis te maken, kom beslist kijken als wij het gaan vertonen het is de moeite waard.

Leo van der Kooij

Velduil

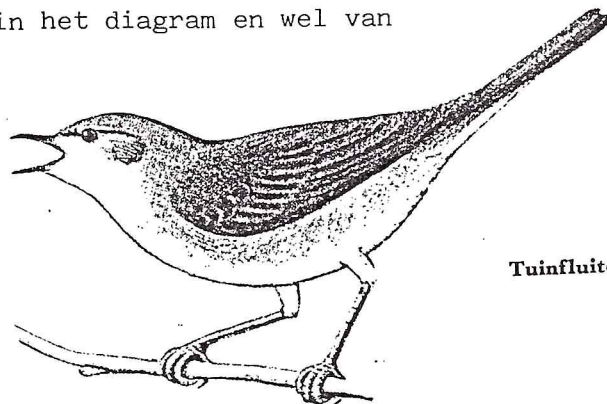

LETTERDIAGRAM - PUZZEL

De vogelliefhebbers onder ons kunnen hun hart ophalen met deze letterpuzzel.

Bijgaande vogelnamen liggen verscholen in het diagram en wel van

- boven naar beneden vertikaal
- beneden naar boven vertikaal
- diagonaal van rechts naar links
- diagonaal van links naar rechts
- links naar rechts horizontaal
- rechts naar links horizontaal

Tuinfluiter

De letters in het diagram mogen meer dan eenmaal worden gebruikt.

Bijvoorbeeld in de letters R E I G E R zitten twee vogels verscholen, nl. reiger en gier. Het is dus zaak dat u de letters zodanig aanstreept dat ze zichtbaar blijven.

mees	zee-eend	gaai	tortel
drieteenspecht	strandplevier	hop	kneu
witstuitmarmsijs	roodkeelpieper	putter	roek
ruigpootbuizerd	knobbelzwaan	fuut	kauw
porseleinhoen	notenkraker	duif	kwak
zeekoet	kuifduiker	vink	merel
tureluur	sakervalk	kievit	mus
specht	geelgors	alken	beo
pijlstaart	kepen	pieper	

Wanneer u alle vogels hebt gevonden blijven er 21 letters over. Deze 21 letters vormen weer een vogelnaam. Schrijf deze vogelnaam op en lever de oplossing vóór 10 november a.s. in bij de redactie van de Hak-al.

Onder de goede oplossingen wordt een boekenbon t.w.v. f 15,-- verloot.

Redactieleden van de Hak-al zijn uitgesloten van deelname!

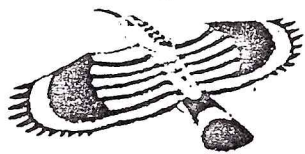

W	R	E	P	E	I	P	L	E	E	K	D	O	O	R
K	I	E	V	I	T	G	R	U	U	L	E	R	U	T
N	N	T	K	E	O	R	V	I	N	K	E	I	H	R
O	N	E	S	A	S	T	F	I	A	A	C	C	O	E
B	O	T	O	T	U	B	U	I	E	P	E	K	P	I
B	T	O	R	H	U	W	U	E	O	P	E	L	E	V
E	E	R	P	I	N	I	T	O	S	U	L	A	L	E
L	N	T	K	E	T	I	T	N	E	T	G	V	R	L
Z	K	E	K	K	S	B	E	B	T	T	O	R	A	P
W	R	L	A	B	U	E	O	L	A	E	R	E	A	D
A	A	W	R	I	T	M	K	A	E	R	S	K	F	N
A	K	N	Z	E	E	E	E	N	D	S	M	A	S	A
M	E	E	L	P	P	R	E	E	E	U	R	S	L	R
D	B	R	L	E	O	E	Z	E	S	U	P	O	J	T
D	D	E	N	R	R	L	M	O	T	H	C	E	S	S

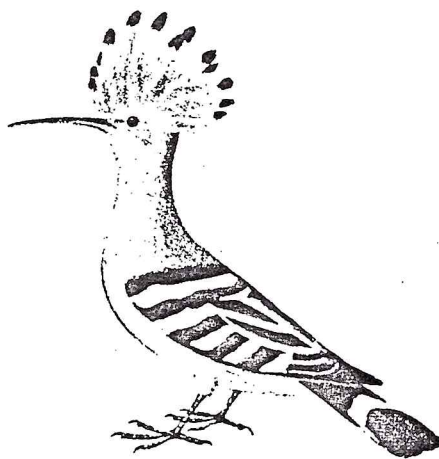
Bij het inleveren van de oplossing duidelijk naam en adres vermelden s.v.p.!

GESTREEPTE STRANDLOPER

*****

Hop

- Agenda:
- bezoek eendenkooi Waardenburg
  - afsluiting S.O.V.O.N.-projekt
  - schrijven door weidevogelbescherming
  - schrijven Staatsbosbeheer
  - inventarisaties van afgelopen voorjaar
  - toekomstige inventarisaties
  - avifauna
  - verdere ingekomen stukken
  - speciale projekten en hun vorderingen
  - ekskursieprogramma

Bezoek eendenkooi Waardenburg.

We waren als Vogelwacht in staat gesteld om op 1 juni 1983 de bovenstaande eendenkooi te bezoeken. Dit ging niet door en nu bestaat de mogelijkheid om in het voorjaar van 1984 de kooi alsnog te bezoeken in een schoolvakantie op woensdagmiddag. Er wordt naar een oplossing gezocht.

Afsluiting S.O.V.O.N.-projekt.

Om tot een totaalbeeld te komen vragen wij eenieder die nog bijzondere waarnemingen heeft, deze spoedig naar de vogelwerkgroep te sturen, c.q. er in te leveren.

Dus kom op met je gegevens!

Schrijven door weidevogelbescherming.

Een verzoek tot medewerking aan het plaatsen van nestbeschermers bij nesten van weidevogels. Wij hebben besloten hier niet aan mee te werken, omdat o.i. het plaatsen van beschermers de eierrapers enkel in de hand werkt. Vooral amateurs die anders haast niets vinden, zullen deze beschermers als nestwijzer gebruiken.

Schrijven Staatsbosbeheer.

Hierin wordt verzocht om medewerking aan een kerkuilen-onderzoek, waaraan wij gaarne meewerken.

Inventarisaties van afgelopen voorjaar.

Alle geplande tellingen en inventarisaties zijn goed verlopen (i.e. naar wens), behalve de zomertaling- en kleine zwanentelling. Er is 176,22 uur trekgeteld, het

Beesdse Veld is op soorten kwalitatief geïventariseerd; de Regulieren is geïventariseerd; het Tichelterrein is geïventariseerd; stootvogels en uilen zijn geteld.
Plannen voor de toekomst.

Het Beesdse Veld, het Tichelterrein, de Beusichemse Waard en misschien De Plantage zullen worden geïventariseerd op broedvogels.

Verder zullen we trachten mee te werken aan stootvogel-, kleine zwanen- en ganzen-tellingen. Daarnaast is het de bedoeling om uilen en huiszwaluwen nog beter te tellen dan voorheen (de huiszwaluw wordt voor het eerst sinds jaren weer geteld).

Avifauna.

Om waarnemingen niet verloren te laten gaan, zullen we per kwartaal een avifauna samenstellen met de belangrijkste ornithologische gegevens uit die periode. Maar eerst vormen we er een van 1 oktober 1982 t/m 30 september 1983.

Wij proberen dit te doen door enkele avonden samen te komen.

Verdere ingekomen stukken.

- schrijven vogelmonitoringprojekt. Marcel heeft dit afgehandeld. Wij zullen in de huidige vorm niet meewerken.
- Dutch Birding, jaargang 5, nr. 1.; bevat o.a. interessant artikel over de geelpootmeeuw (*Larus cachinnans*); over kruising tafeleend/kuifeend en bevat een lijst van zeldzame waarnemingen uit 1981, aanvaard door het C.D.N.A.

Speciale projekten en hun vorderingen.

- Marcel vertelde wat over de trektellingen van dit najaar. Hij heeft op het moment van schrijven (12 september) al 146 2/3 uur geteld. Dat is bijzonder veel en zeker een complimentje waard.
- Henk liet zien wat hij met zijn uiterwaardtellingen van deze winter heeft gedaan. Het zag er veelbelovend uit. Marcel en Gerard zullen met hem overleggen over de uiteindelijke verslagvorm.

Ekskursieprogramma.

- Een ekskursie gepland voor 12 november naar het Leersumse Veld.
- Voor december een "rondje Lek".
- Een punt voor de algemene vergadering: een ekskursie naar een polder in N.W.-Overijssel, o.l.v. een vriend van Gerard.

Laatste vraag: kunnen we geen komputer aanschaffen?

Aanwezig: Jan Rietvink, Robert v.d. Mast, Berbera v.d. Vate, Paul v.d. Sluis, Peter Berkien, Marcel van Dord, Kars Veling, Arie v.d. Ham, Jan-Dirk Kievit, Coby en Gerard van Ruiten.

Afwezig: (met kennisgeving): Leo v.d. Kooij, Harry v.d. Warenburg, Breun Jansen, Frans Waroux en Wim Kievit.

Ingekomen post.

- a) brief Ned. Ver. tot Bescherming van Vogels d.d. 24 augustus j.l., betreffende open dag Vogelwerkgroepen.
- b) schrijven van de Stichting Mondiaal Alternatief, betreffende "Ortolaan, vogel van het jaar 1984".
- c) Natuurbehoud, augustus 1983.
- d) Kruisbek, september 1983.
- e) Natuur en Milieu, september 1983.
- f) Greenpeace, nr. 3 1983.
- g) Gelderse milieukrant.
- h) Argus, nr. 3 1983 van de Stichting Kritisch Faunabeheer.
- i) uitnodiging bijwonen afscheid directeur van de Soc. Academie, dhr. Rijks.

Uitgaande post.

Geen.

Agenda jaarvergadering.

Frans, Breun, Kars en Harry (Han, Leo en Jan met kennisgeving afwezig) hebben een comité gevormd en een agenda opgesteld voor de op 29 september a.s. te houden jaarvergadering. Plaats en tijd van handeling Open Hof om 20.30 uur.

Clubhuis.

Kars meldt, dat er een brief van de Sociale Academie binnengekomen is, waarin o.a. melding gemaakt wordt van drastische maatregelen ten aanzien van de toegangsbe-
palingen tot o.a. 't Nonnetje. Met ingang van het nieuwe verenigingsseizoen zal slechts één sleutel toegewezen worden aan de N.V.W.C. Tevens is de tussendeur sinds kort voorzien van een slot.

De aangekondigde huurverhoging voor het Nonnetje wordt geaccepteerd.

Binnenkort wordt over eventueel toe te kennen ruimte in Voorkoop kinderboerderij van gedachten gewisseld tussen Han/Kars en een delegatie van de gemeente Culemborg.
Vogelwerkgroep.

Op 12 september j.l. is deze werkgroep voor het eerst in dit nieuwe seizoen weer bijeengekomen. Alle activiteiten blijken in het seizoen 82/83 geslaagd te zijn, behalve het z.g. kleine zwanenprojekt, dat grotendeels door Theo de Jong uitgevoerd is.

Het activiteitenpakket voor seizoen 83/84 luidt als volgt:

- * broedvogelinventarisaties in het Tichelterrein (Marcel v.d. Tol en Tom Kompier), Beusichemse Waard (Paul van Veen) en 't Beesdse Veld (Gerard van Ruiten). De Regulieren zullen dit seizoen niet geïnventariseerd worden!
- * uilentelling in het gehele werkgebied.
- * stootvogeltellingen in het gehele werkgebied.
- * kleine zwanenprojekt.
- * trektellingen vanaf telpost Redichemse Waard in het voor- en najaar.

Vogelwaarnemingen rond Culemborg worden eens per kwartaal, aan de hand van de dagboeken van de leden van de vogelwerkgroep, door de vogelwerkgroep verzameld en besproken. Publikatie hiervan volgt in de Hak-al.

Ekskursies.

Ekskursieprogramma wordt vastgesteld (zie elders in dit nummer).

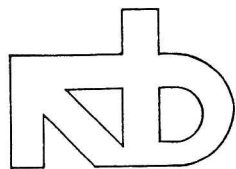
Rondvraag.

Kars - Aankoop Rietveldse Put is onlangs geschied door een bepaalde vereniging, waarvan naam mij niet meer te binnen schiet. Over bestemming, beheer, etc. neemt Kars binnenkort contact op met beheerder.

Marcel v.d. Tol - is als vogelbeschermingskonsulent benaderd om gebiedjes in omgeving Culemborg op waarde als broedvogel- of weidevogelreservaat te gaan beoordelen.

Gerard zal hem hierbij assisteren.

Om 21.40 uur sluit voorzitter (Jan) de vergadering.

werkgroep voor natuurbehoud en milieubeheer 'noordwest-betuwe'

Zoals bekend, werd een gedeelte van de laatste Hak-al voor het vakantie-seizoen gevuld met ons rapport over de toestand van het bomenbestand in de Vier Dreven. In deze bomennota kwamen duidelijk de verontrustende resultaten van ons onderzoek inzake het bomenbestand naar voren.

Ook de Gemeente Culemborg deden wij een rapport toekomen. In een eerste reactie ontvingen wij dan ook een brief van het gemeentebestuur waarin o.m. naar voren kwam dat ook de Gemeente van mening is dat op korte termijn maatregelen ter verbetering van de leefsituatie van de bomen genomen kunnen worden.

Bij de bomen die a.h.w. gefundeerd zijn in het asfalt zal verwijdering van dit asfalt plaatsvinden.

Wat betreft de strooiselroof die nu nog telkenjare in de herfst plaatsvindt als gevolg van het netheidssyndroom, zegt de brief dat onderzocht wordt het afgevalen blad op de taluds te laten liggen.

Een en ander loopt vooruit op het bomenbeheersplan waar door de Gemeente volgend jaar een begin mee wordt gemaakt.

Het wordt dan ook hoog tijd dat het oudere beeldbepalende bomenbestand van Culemborg de aandacht krijgt die het verdient.

Voorlopig is de realiteit echter nog anders. In plaats van bestaande bomen in te passen in een bouwplan, laten we ze liever sneuvelen. (notebomen op de Voorkoop).

We zetten wel weer jonge boompjes die dan weer 30 of 40 jaar nodig hebben om een beetje boom te worden!

*****

Exskursie-programma

***** INDIEN NIET VERMELD, DAN VERTREKKEN ALLE ESKURSIES VANAF 'T NONNETJE *****

*****

zaterdag 22 oktober 1983

Fietsekskursie naar Hurwenen o.l.v. Kars Veling; vertrek 8.00 uur.

Brood en drinken meenemen.

zaterdag 22 oktober 1983

Paddestoelenekskursie naar Mariënwaard o.l.v. Wim Rubers. Vertrek fietsen:
8.30 uur vanaf 't Nonnetje; auto's 9.45 uur bij het stroomhuisje hoek Appeldijk.

maandag 24 oktober 1983

Algemene maandelijkse vergadering, aanvang 20.00 uur (dit is de vierde maandag!).

vrijdag 28 oktober 1983

Dia-filmavond over walvissen, door Pieter Lagendijk. Nadere berichten omtrent
plaats en tijd volgen nog.

zaterdag 5 november 1983

Fietsekskursie Beesdse Veld, Mariënwaard en de Lekuitenwaarden.

Vertrek: 8.00 uur o.l.v. Harry v.d. Warenburg.

zaterdag 12 november 1983

Fietsekskursie naar het Leersumse Veld. Vertrek: 8.00 uur. Brood en drinken
meenemen. Deze ekskursie staat onder leiding van Tom Kompier.

maandag 14 november 1983

Vergadering vogelwerkgroep, aanvang 20.00 uur.

zaterdag 19 november 1983

Trein-busekskursie naar de Pier van IJmuiden. Verzamelen uiterlijk 6.45 uur bij
station Culemborg; o.l.v. Kars Veling (terug + 17.00 uur).

maandag 21 november 1983

Algemene maandelijkse vergadering, aanvang 20.00 uur.

woensdag 23 november 1983

Uiterste inleverdatum kopy voor het decemnummer van de Hak-al.

donderdag 24 november 1983

Dia-avond over de Oostvaardersplassen, door F. Vera.

Nadere berichten omtrent plaats en tijd volgen nog.

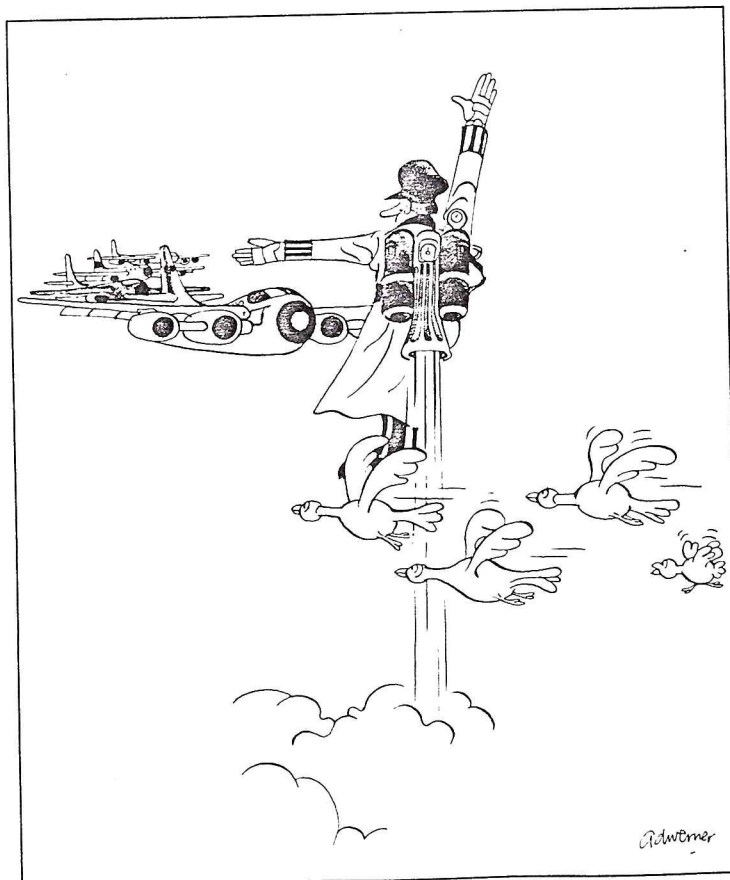
zaterdag 17 december 1983

Fietsekskursie "rondje Lek"; vertrek 8.30 uur, o.l.v. Marcel van der Tol.

zaterdag 14 januari 1984

Busekskursie Mastenbroekse Polder vlakbij Zwolle. Hiervan komt een aparte konvo, maar noteer deze datum vast. Deze ekskursie zal staan o.l.v. Gerard van Ruiten.

*****

K O N T A K T - A D R E S S E N

Vogelbeschermingskonsulent:

Marcel van der Tol, Lindeboom 21, Culemborg, tel.: 0 3 4 5 0 - 1 8 1 0 2

Asielhouders:

Dhr. A.J. van Frankenhuyzen, Kortenhoevenweg 159, 4128 LD Lexmond, tel.: 0 3 4 7 4
1 6 7 7
Dhr. A.P. van Bijsterveld, Heermoeshof 4, Houten, tel.: 0 3 4 0 3 - 1 7 6 2
(alleen roofvogels en uilen)

Diverse Natuurorganisaties:

Milieu alarmnummer luchtverontreiniging 0 8 5 - 4 5 2 2 2 0

Veldpolitie: Den Hartog 0 3 4 3 7 - 5 5 8 (Werkhoven)

Vrieling 0 3 4 3 6 - 1 6 7 5 (Cothen)

Meldkamer 0 3 4 0 4 - 2 4 8 2 4 (Zeist)

Gemeentepolitie Culemborg: Dhr. Helmond, Boerestraat 35, Culemborg, tel.: 1 5 7 4 4

Vereniging Milieudefensie, Tweede Weteringplantsoen 9, 1017 ZD Amsterdam.

Gelderse Milieudefensie, Jansbuitensingel 3, 6811 AA Arnhem, tel.: 0 8 5 -

5 1 5 0 6 9

Milieuwerkgroep "Noordwest-Betuwe", T. van Beek, Hinkerstraat 36, Cothen,

tel.: 0 3 4 3 6 - 1 6 8 7

Milieuwerkgroep Gelderland, H. ten Berghe, Rutger Jacobsstraat 27, 4196 AE Tricht,

tel.: 0 3 4 5 5 - 3 9 7 4

Milieuwerkgroep Houten, Kon. Julianastraat 13, 3991 DJ Houten.

Staatsbosbeheer regio Betuwe, Vleesstraat 19 A, Tiel, tel.: 0 3 4 4 0 - 1 9 8 7 8

Stichting Het Geldersch Landschap, Zypendaalseweg 44, 6814 CL Arnhem,

tel.: 0 8 5 - 4 2 0 9 4 4

Vereniging tot Bescherming van Vogels, Drieburgseweg 16 B, 3705 JB Zeist,

tel.: 0 3 4 0 4 - 2 5 4 0 6

Instituut voor Natuurbeschermingseducatie, Plantage Middenlaan 41, 1018 DC Amsterdam

Stichting Natuur en Milieu, Donkerstraat 17, 3511 KB Utrecht, tel.: 0 3 0 -

3 3 1 3 2 8

Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten, Noordereinde 60, 1243 JJ 's-Graveland,

tel.: 0 3 5 - 6 2 0 0 4

Wereld Natuur Fonds Nederland, Postbus 7, 3700 AA Zeist, tel.: 0 3 4 0 4 -

2 2 1 6 4

Greenpeace Nederland, Postbus 11026, 1001 GA Amsterdam

Damrak 83-II, 1012 LN Amsterdam, tel.: 0 2 0 - 2 3 6 5 4 5

2 3 1 8 4 3

